

ZAJEDNIČKI PRINCIPI UPRAVLJANJA/VRŠENJA NADZORA ZA JAVNE MEDIJSKE SERWISE U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA

Priznajući važnost javnih medijskih servisa (JMS) za demokratska društva, pluralizam, slobodu izražavanja, javni dijalog i slobodne i pravedne izbore;

Ističući značaj nezavisnih javnih medijskih servisa i njihovu slobodu da vrše društvenu ulogu čuvara i kontrolora temeljnih vrijednosti bez bojazni od pritisaka i zastrašivanja;

Priznajući važnost sistema upravljanja/vršenja nadzora nad javnim medijskim servisima koji predstavljaju društvo u njegovoj cjelosti i raznolikosti;

Potvrđujući značaj postojanja autonomnog upravljanja/vršenja nadzora nad javnim medijskim servisima odvojenim od vlasti;

Prepoznajući značaj i potrebu za depolitizacijom postupka nominovanja i definisanja jasnih pravila u vezi sa sukobom interesa za članove organa upravljanja JMS;

Potvrđujući značaj profesionalnog i odgovornog upravljanja/vršenja nadzora JMS, koji rade u interesu društva i ne primaju instrukcije od trećih strana;

Potvrđujući značaj transparentnih i otvorenih procesa za izbor organa upravljanja zasnovanih na širokom konsenzusu;

Potvrđujući značaj jasne podjele nadležnosti između upravnih/nadzornih organa i menadžmenta;

Priznajući značaj, kao garanciju institucionalne nezavisnosti, mogućnosti JMS da imenuju i razrješavaju zaposlene, sprovode upravljanje i vrše kontrolu poslovanja, izvršavaju sopstveni budžet, i raspolažu svojim sredstvima i resursima po sopstvenom nahođenju;

Priznajući značaj sprovođenja nezavisne uređivačke politike sa ciljem proizvodnje, uređivanja, naručivanja, nabavljanja, promovisanja i emitovanja sadržaja koji su u javnom interesu;

Naglašavajući značaj odgovornosti prema društvu u vezi sa obavljanjem nadležnosti JMS i korišćenjem javnih sredstava;

Prepoznajući značaj razvoja javnih medijskih servisa kao ključnih demokratskih institucija koje moraju da budu sposobne za inovacije u skladu sa tehnološkim i digitalnim trendovima razvoja i za očuvanje svoje relevantnosti za pojedince i društva;

Predstavnici parlamenata, regulatornih tijela, civilnog društva, i javnih medijskih servisa u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Kosovu*, Sjevernoj Makedoniji, i Srbiji prihvataju i preporučuju sljedeće zajedničke principe za upravljanje/nadzor JMS u zemljama Zapadnog Balkana:

Upravljanje i nadzor JMS treba da:

- 1. Predstavlja javnost i služi javnom interesu**
- 2. Bude nezavisno od političke i ekonomske moći**
- 3. Bude depolitizovano i poštuje pravila o sukobu interesa koja moraju da budu jasno definisana**

4. Bude otvoreno i transparentno prilikom izbora upravljačkih/nadzornih struktura
5. Bude profesionalno
6. Bude transparentno
7. Bude odgovorno i savjesno
8. Osigurava jasnu podjelu nadležnosti između nadzornih i upravljačkih tijela
9. Izbjegava uplitanje u rukovođenje JMS
10. Poštuje i brani misiju JMS i pravni i finansijski okvir javnih medijskih servisa
11. Promoviše razumijevanje uloge JMS i njegove funkcije u društvu

Služenje svim segmentima društva

1. Članovi organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da predstavljaju različite segmente društva
2. Članovi organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da obavljaju svoju nadležnost u interesu društva
3. Tijela koja predstavljaju civilno društvo treba da budu aktivna i posjeduju kredibilitet, sa dokazanim iskustvom od nekoliko godina koje potvrđuje da su nezavisna od političke moći

Nezavisnost

1. Članovi organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da budu nezavisni u svom radu i ne primaju instrukcije od spoljnih strana, pa ni od onih koji su ih imenovali
2. Zakonski okvir treba da obezbijedi dovoljne zaštitne mjere za nezavisnost nadzornih tijela
3. Zakonski okvir koji uređuje organe upravljanja/vršenja nadzora JMS je sveobuhvatan i treba da ima veću zakonsku snagu od odredbi drugih zakona koji nijesu kompatibilni sa institucionalnom nezavisnošću JMS
4. Programska pitanja JMS treba da budu isključena iz opštih pravila sprovođenja javnih nabavki
5. Zakonske odredbe koje uređuju JMS treba da budu dosljedno sprovedene, a podzakonska akta i interna pravila treba da poštuju i unapređuju svrhu ovih zakona
6. Izmjene zakona koji uređuju pitanje upravljanja/vršenja nadzora JMS treba usvajati isključivo nakon sprovedene detaljne analize i široke javne rasprave, a ne mogu se koristiti za politički motivisana otpuštanja ili za prisilno političko usmjeravanje organa upravljanja/vršenja nadzora JMS
7. Kontinuitet u radu postojećih organa upravljanja/vršenja nadzora JMS se osigurava do konstituisanja novih organa
8. Mandate organa upravljanja/vršenja nadzora JMS ne treba okončavati svaki put kad dolazi do promjene u sastavu parlamenta i vlade
9. Radi izbjegavanja neželjenog političkog uticaja, nadležnosti i finansiranje JMS ne treba da budu uređivani ugovorima sa vladom
10. Zaposleni u JMS treba da budu izuzeti od opštih ugovora o radu koji postoje za državne službenike, naročito u zemljama u kojima imaju sličan status
11. Organi upravljanja/vršenja nadzora ne treba da budu uključeni u uredničke poslove

Depolitizacija i poštovanje jasnih pravila o izbjegavanju sukoba interesa

1. Članovi organa upravljanja/vršenja nadzora JMS ne treba da budu nosioci bilo koje političke funkcije i ne smiju da dolaze sa mjesta na kojima su imali takve funkcije tokom određenog perioda prije imenovanja
2. Članovi organa upravljanja/vršenja nadzora JMS ne treba da budu povezani sa poslovnim subjektima ili bilo kojom djelatnošću koja bi mogla da predstavlja sukob interesa u pogledu njihovog rada u JMS
3. Pravila o sukobu interesa takođe treba da na odgovarajući način uređuju pitanja porodičnih veza

Otvoreni i transparentni procesi izbora zasnovani na širokom društvenom konsenzusu

1. Članovi organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da budu birani na osnovu otvorenog i transparentnog postupka
2. Imenovanja i razrješenja članova organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da budu zasnovana na širokom političkom konsenzusu koji je, na primjer, moguće postići kroz uvođenje uslova za dvotrećinsku većinu u slučajevima kada članove bira parlament
3. Odluke o imenovanju i razrješenju treba da budu objavljene javno i uz obrazloženje, a njihovu valjanost je moguće preispitivati pred sudom

Profesionalizam

1. Kriterijumi za članove organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da osiguraju imenovanje visokokvalitetnih profesionalaca sa višegodišnjim iskustvom u oblastima relevantnim za JMS
2. Organi upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da djeluju u interesu društva i mogu, po potrebi, da se oslanjaju na spoljno stručno znanje ili da osnivaju savjetodavna tijela
3. Ukoliko su osnovana takva savjetodavna tijela, potrebno je da ona posjeduju jasan mandat, dužnosti i obaveze koji ne treba da budu u sukobu sa nadležnostima organa upravljanja i/ili nadzornih organa

Transparentnost

1. Organi upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da budu transparentni u svom radu i odlučivanju
2. Sjednice organa upravljanja/vršenja nadzora JMS po pravilu treba da budu otvorene za javnost, osim u slučajevima kada se drugačije utvrdi radi razmatranja posebnih pitanja
3. Dnevni red i zapisnici sa sjednica organa upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da se javno objavljuju i učine lako dostupnim na internet stranicama JMS
4. Organi upravljanja/vršenja nadzora JMS su obavezni da osiguraju da JMS posluje transparentno, uz prezentaciju koja je dostupna na Internetu

Odgovornost

1. Organi upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da obavljaju svoju funkciju savjesno i odgovorni su naročito u slučajevima kada donose važne odluke o imenovanju/razrješenju rukovodstva JMS, kao i finansijskim i strateškim pitanjima

2. Organi upravljanja/vršenja nadzora JMS su odgovorni za usvajanje ili odobravanje strategija, planova i izvještaja koji su od značaja za funkcionisanje JMS. U slučaju odbijanja, organi upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da daju jasno obrazloženje i objašnjenje, koje rukovodstvo treba da koristi za dalje poboljšanje pismenog predloga sa ciljem da omogući njihovo usvajanje
3. Organi upravljanja/vršenja nadzora treba da osiguraju učešće najvišeg rukovodstva na svojim sjednicama
4. Ukoliko članovi organa upravljanja/vršenja nadzora ne obavljaju svoje dužnosti, imaju se smatrati odgovornim za nastalu štetu ili gubitak.

Jasna podjela nadležnosti između nadzornih i upravljačkih tijela

1. Organi upravljanja/vršenja nadzora JMS treba da utvrđuju strateške prioritete, sprovode kontrolu načina na koji se obavlja misija javnog emitera i vrše izbor najvišeg rukovodstva
2. Najviše rukovodstvo je odgovorno za redovno poslovanje i snosi krajnju odgovornost za programsku i operativnu djelatnost
3. Rukovodstvo JMS u određenim vremenskim periodima treba da podnosi izvještaje nadzornom odboru, ali ovaj ne treba da se upliće u svakodnevno operativno poslovanje
4. Nije prihvatljivo postojanje paralelnih ili preklapajućih mehanizama odgovornosti koji potkopavaju rad organa upravljanja / vršenja nadzora JMS

Zaštita misije JMS i pravnog i finansijskog okvira

1. Primarni zadatak organa upravljanja/vršenja nadzora treba da bude zaštita i osiguranje nezavisnosti JMS
2. Potrebno je da organi upravljanja/vršenja nadzora JMS pokreću široko angažovanje sa auditorijumom, organizuju debate o svojoj misiji, ulozi i funkcionisanju JMS, i promovišu koncept JMS.

Napomena: Gore navedeni Zajednički principi upravljanja/vršenja nadzora za javne medijske servise u zemljama Zapadnog Balkana su dogovoreni i usvojeni od strane ključnih stakeholdera koji su predstavljali šest zemalja Zapadnog Balkana na regionalnom sastanku "Upravljanje i regulacija JMS" održanom u Beogradu 28. i 29. januara 2020. Učesnici su takođe izrazili svoju spremnost da promovišu i dalje rade na sprovođenju navedenih principa.

* Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa Kosova i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o Deklaraciji u nezavisnosti Kosova.